

پژوهش کردن موبدان از زال

کزین هر چه گفتید دارید راز
کزو خواست کردن سخن خواستار
نهفته سخن های دیرینه نیز
همان زال با نامور موبدان
ازین تیزهش راه بین بخردی
که رُستست شاداب با فرهی
نگردد کم و بیش در پارسی
دو اسپ گرانمایه و تیز تاز
یکی چون بلور سپید آبدار
همان یکدگر را نیابنده اند
کجا بگذرانند بر شهریار
همان سی بود باز چون بنگری
که بینی پر از سبزه و جویبار
سوی مرغزار اندر آید سترگ
نه بردارد او هیچ از آن کار سر
ز دریای با موج بر سان غرو
نشیمش به شام آن بود این به بام
بر آن برنشیند دهد بوی مشگ
یکی پژمریده شده سوگوار
یکی شارستان یافتم استوار
گرفته به هامون یکی خارستان
پرستنده گشتند و هم پیشگاه

چنین گفت پس شاه گردن فراز
بخواند آن زمان زال را شهریار
بدان تا بپرسند ازو چند چیز
نشستند بیدار دل بخردان
بپرسید مر زال را موبدی
که از ده و دو تایی سرو سهی
از آن بر زده هر یکی شاخ سی
دگر موبدی گفت کای سرفراز
یکی زان به کردار دریای قار
بجنبند و هر دو شتابنده اند
سدیگر چنین گفت کان سی سوار
یکی کم شود باز چون بشمري
چهارم چنین گفت کان مرغزار
یکی مرد با تیز داسی بزرگ
همی بدرود آن گیا خشگ و تر
دگر گفت کان برکشیده دو سرو
یکی مرغ دارد بریشان کنام
ازین چون بپرد شود برگ خشگ
از آن دو همیشه یکی آبدار
بپرسید دیگر که بر کوهسار
خرامند مردم از آن شارستان
بناها کشیدند سر تا به ماه

وز آن شارسستانشان به دل نگذرد
یکی بومهین خیزد از ناگهان
بدان شارسستانشان نیاز آورد
به پرده درست این سخن ها بجوی
گر این راز ها آشکارا کنی

کس از یاد کردن سخن نشمرد
بر و بومشان پاک گردد نهان
هم اندیشگان دراز آورد
به پیش ردان آشکارا بجوی
ز خاک سیه مشک سارا کنی

از ناگهان: از ناگه، ناگهان

اندیشه: اندوه، حسرت

بام: مخفف بامداد، پگاه

بدان: به خاطر آن، به آن سبب

بومهین: بومهن، زمین لرزه، زلزله

پرستنده: خدمتگار

خارستان: خارزار، جای پر خار

خواستار کردن سخن: پرسیدن و سنوال کردن

دریای قار: دریای سیاه

رد: دانا، خردمند

سترگ: گستاخ و نافرمان، درشت، بزرگ جثه

سخن شمردن: سخن گفتن

شارستان: شهرستان، شهر

غرو: نای، نی

کجا: که

کنام: لانه پرندگان

مشک: ماده خوشبویی که در ناف آهوی مشک تولید میشود

مشک سارا: مشک ناب و خالص

هامون: دشت، زمین هموار

همان: همچنان

هم پیشگاه: هموطن

سام ← زال (دستان)

مأخذ

۱. شاهنامه فردوسی (از روی نسخه مسکو)، نشر محمد، تهران، ایران، چاپ دوم، ۱۳۷۸
شابک (ISBN): ۹۶۴-۵۵۶۶-۳۵-۵
۲. شاهنامه (جلد اول) از دستنویس موزه فلورانس، دکتر عزیزالله جوینی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم، ۱۳۸۲
شابک (ISBN): ۹۶۴-۰۳-۴۷۱۴-۰
۳. شاهنامه (جلد دوم) از دستنویس موزه فلورانس، دکتر عزیزالله جوینی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم، ۱۳۸۵
شابک (ISBN): ۹۶۴-۰۳-۵۳۱۶-۷
۴. لغت نامه دهخدا (CD)، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
شابک (ISBN): ۰۹۵-۴۳-۶۰۱۰-۹
۵. فرهنگ فارسی عمید، موسسه انتشارات امیر کبیر، تهران، ایران، ۱۳۸۱
شابک (ISBN): ۹۶۴-۰۰-۰۱۳۱-۷
۶. فرهنگ لغات و ترکیبات شاهنامه، داریوش شامبیاتی، نشر آران، چاپ اول، ۱۳۷۵
۷. شاهنامه فردوسی (CD)، نشر کانون انفورماتیک، تهران، ایران،
<http://www.kanoon.net>
۸. <http://www.farhangiran.com>
۹. <http://shahnameh.com>